

7. Ὁ Ἡράκλειος καὶ ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος.

α. Ὁ Ἀκάθιστος Ὕμνος

Μετὰ τὸν Ἰουστινιανὸ βασιλέψαν διάφοροι αὐτοκράτορες. Τὸ κράτος δὲ βρίσκεται πιά στὴν προηγούμενη ἀκμὴ του. Διάφοροι ἐχθροὶ θανάσιμοι τὸ περιστοιχίζουν καὶ ἀπειλοῦν τὴν ἀκεραιότητά του.

Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ — 610 μ.Χ. — ἀνέβηκε στὸ θρόνο ὁ Ἡράκλειος. Τὸ κράτος τὸ βρῆκε σὲ ἀποσύνθεση. Χωρὶς στρατό. Χωρὶς χρήματα. Ἦταν ἀδύνατο κάτω ἀπὸ τέτοιες συνθῆκες νὰ ἐπιζήση. Ἐχθροὶ — ἀπὸ τ' ἀνατολικά οἱ Πέρσες, ἀπὸ τὰ Β. οἱ Σλάβοι καὶ οἱ Ἀβαροὶ — ἐρημώνουν τὶς ἐπαρχίες. Καὶ τὸ χειρότερο εἶναι πὺ καμιά πίστη δὲ θερμαίνει τὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ. Κανένα ἰδανικὸ δὲν τὸν ἐμψυχώνει.

Ἐντεκα δλόκληρα χρόνια ὁ Ἡράκλειος ἀνορθώνει καὶ ἀνοικοδομεῖ, γιὰτὶ πιστεύει πὺς τίποτε δὲ μπορεῖ νὰ ἐπιχειρήση κατὰ τῶν ἐχθρῶν, χωρὶς νὰ ἔχη μαζί του τὴν ψυχὴ τοῦ ἔθνους καὶ τὰ οἰκονομικὰ μέσα.

Οἱ Πέρσες εἶχαν καταλάβει τὴ Συρία, μπῆκαν στὴν Παλαιστίνη καὶ στὴν ἱερὴ πόλη τοῦ χριστιανισμοῦ, τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ ἄρπαξαν τὸν Τίμιο Σταυρό, ἐνῶ πλήθη ἀπὸ χριστιανούς, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους καὶ ὁ πατριάρχης Ζαχαρίας, αἰχμαλωτίστηκαν.

Οἱ ἐνέργειες αὐτὲς τῶν Περσῶν ἦταν βαρὺ πλῆγμα γιὰ τὴν αὐτοκρατορία. Καὶ τὸ χειρότερο ἦταν πὺ ὁ Πέρσης μονάρχης παράγγειλε στοὺς Βυζαντινοὺς πὺς, ἂν ἀπαρνηθοῦμε τὸ Χριστὸ καὶ λατρέψουν τὸν Ἡλιο, τότε θὰ πάψη κι αὐτὸς νὰ πολεμᾷ τὸ Βυζάντιο.

Ἡ ἔξωφρενικὴ αὐτὴ παραγγελία τοῦ Πέρση μονάρχη καὶ ἡ ἀρπαγὴ τοῦ Τιμοῦ Σταυροῦ ξύλησαν τὴ λαϊκὴ ψυχὴ ἀπὸ τὸ λήθαργό της. Ὁ Ἡράκλειος τὴν ἱστορικὴ αὐτὴ στιγμὴ ἀναδείχτηκε ὁ μοναδικὸς ἀρχηγός, ποὺ θὰ ἔσωζε τὸ κράτος.

Στὸ δύσκολο ἔργο του εἶχε πολὺτιμους βοηθοὺς, τὸν πατριάρχη Σέργιο καὶ τὸν πρωθυπουργὸ Βῶνο. Ὁ πατριάρχης διαθέτει ὅλους τοὺς θησαυροὺς τῆς Ἐκκλησίας, μιὰ καὶ τὰ δημόσια ταμεῖα ἦταν ἀδειανά. Μὲ αὐτὰ ὁ Ἡράκλειος ἐτοίμασε στρατὸ καὶ στόλο. Συγγένητρωσε γύρω του ὅλο τὸ ἑλληνικὸ ἔθνος καὶ σκόρπισε παντοῦ πύρινο ἐνθουσιασμὸ καὶ πίστη. Καὶ μὲ σύνθημα τὸ «κινδυνεύει ἡ πίστη» σάλπισε συναγεριμὸ στὶς ψυχές καὶ ἔδωσε τὴν ὁρμὴ γιὰ τὴ νίκη κατὰ τῶν ἐχθρῶν.

Στὶς ἀρχές τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 622, ἀφοῦ δεήθηκε γονατιστὸς μπροστὰ στὸ ἱερὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας γιὰ τὴ νίκη, στραφῆκε πρὸς τὸν πατριάρχη Σέργιο καὶ τοῦ εἶπε: «Στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, τῆς Θεομήτορος καὶ στὰ δικὰ σου ἀρήνω τὴν Πόλη αὐτὴ καὶ τὸ παιδί μου».

Ἡ σύγκρουσή του μὲ τοὺς Πέρσες ἦταν νικηφόρα. Ὁ Χοσρόης, ὁ ἡγεμόνας τῶν Περσῶν, ἀναγκάζεται ν' ἀποσύρη τὰ στρατεύματά του ἀπὸ τὶς βυζαντινὲς ἐπαρχίες. Καὶ γιὰ ν' ἀναγκάσῃ τὸν Ἡράκλειο νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν ἀγώνα, σκέφτηκε νὰ χτυπήσῃ τὴν πρωτεύουσα. Συμμάχησε λοιπὸν μὲ τοὺς Ἀβάρους καὶ συμφώνησαν ὅτι θὰ μοιραστοῦν τὸ βυζαντινὸ κράτος, μὲ τὸν ὄρο οἱ Ἄβαροι νὰ πολιορκήσουν τὴν Κωνσταντινούπολη.

Ὁ Ἡράκλειος ὁμως δὲ γελάστηκε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν ἀγώνα. Ἔστειλε μονάχα λίγους πολεμιστὲς καὶ αὐτὸς μὲ τὸν ὑπόλοιπο στρατὸ ἐξακολούθησε νὰ καταφέρῃ πλήγματα κατὰ τῶν Περσῶν.

Στὸ μεταξὺ ὁ χαγάνος τῶν Ἀβάρων μὲ 80.000 στρατὸ ἔρχεται καὶ πολιορκεῖ τὴ βασιλεύουσα πόλη, ζητώντας νὰ τοῦ παραδοθῇ. «Εἶναι ἀδύνατο νὰ σωθῆτε», παραγγέλλει στοὺς κατοίκους, «ἐκτὸς ἂν γίνετε ψάρια νὰ κολυμπήσετε στὴ θάλασσα ἢ πουλιὰ νὰ πετάξετε στὸν οὐρανό».

Ὁ λαὸς ὁμως στὴν πόλη δὲ δειλιάζει. Ὁ πατριάρχης Σέργιος καὶ ὁ πρωθυπουργὸς Βῶνος ξεσηκώνουν τὰ πλήθη στὸν ἀγώνα ὑπὲρ τῶν ὄλων. Ὁ ἴδιος ὁ πατριάρχης βρίσκεται πάνω στὰ τείχη ἀνάμεσα στοὺς ἀγωνιστὲς καὶ τοὺς προτρέπει ν' ἀγωνίζονται μὲ φανατισμὸ καὶ θάρρος, γιὰτὶ ἀνάμεσά τους βρίσκεται ἡ Θεοτόκος ὑπερασπιστὴς καὶ ὑπέρμαχος στρατηγὸς τῆς βασιλεύουσας Πόλης.

Σὲ μιὰ κεραυνοβόλο ἔξοδό τους οἱ μαχητὲς μὲ τὴν πίστη στὴ Θεοτόκο κατακαίουν καὶ σαρώνουν τοὺς ἐχθρούς. Ὁ χαγάνος ἀπὸ φόβο μήπως στὸ μεταξὺ φτιάσῃ ὁ Ἡράκλειος ἔλυσε τὴν πολιορκία καὶ ἀποχώρησε.

Ἡ Θεοφρούρητη Πόλις σώθηκε ἀπὸ βέβαιον κίνδυνον καὶ τὴν σωτηρίαν
τῆς τὴν χοροστοῦσε στὴ Θεοτόκον.

Ἐξάλλου ἀπὸ ἐνθουσιασμοῦ ὁ λαὸς καὶ πλημμυρισμένος ἀπὸ εὐγνω-
μοσύνη στὴ Θεοτόκον, τὴν Ὑπερμάχου στρατηγὸν, γέμισε τὶς ἐκκλησίες,
γιὰ νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ. Ὅλη ἐκείνη τὴ νύχτα ἔψαλλαν εὐχαριστήριον
ἕμνον στὴν Θεοτόκον σὺν τῶν Βλαχερνῶν.

Ὁ ἕμνος αὐτὸς ὀνομάστηκε Ἀκάθιστος Ὑμνος. Ἀπο-
τελεῖται ἀπὸ 24 στροφές, ὅσα εἶναι τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου καὶ
τελειώνει μὲ τὴν φράση «Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε» ἢ μὲ τὴν φράση «Ἀλ-
ληλούϊα».

Ἀπὸ τότε ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος ἢ χαιρετισμοὶ στὴ Θεοτόκον, ψάλλ-
εται κάθε Παρασκευὴ τὶς πρῶτες πέντε ἑβδομάδες τῆς Μεγάλης Σα-
ρακοστῆς. Ποιὸς Ἕλληνας δὲ γνωρίζει τὸν Ὑμνον, ποὺ ψάλλεται κατὰ τὴν
ἀκολουθία τοῦ Ἀκάθιστου Ὑμνου.

Τῇ Ὑπερμάχῳ Στρατηγῷ τὰ νικητήρια,
ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν, εὐχαριστήρια
ἀναγράφω Σοι, ἡ Πόλις Σου, Θεοτόκε.
Ἄλλ' ὡς ἔχουσα τὸ Κράτος ἀπροσμάχητον,
ἐκ παντοίων με κινδύνων ἐλευθέρωσον,
ἵνα κράζω Σοι, χαῖρε Νύμφη Ἀνύμφευτε.